

Mladá veda

Young Science



Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 4, ročník 12., vydané v decembri 2024

ISSN 1339-3189, EV 167/23/EPP

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Zima na horách. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

prof. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

PhDr. Veronika Kmetóny Gazdová, PhD. (Inštitút edukológie a sociálnej práce, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

Mgr. Monika Šavelová, PhD. (Katedra translitológie, Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

Mgr. Michal Garaj, PhD. (Katedra politických vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSS UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

SUPERVÍZIA V MEDIÁCII

SUPERVISION IN MEDIATION

Ernest Kováč¹

Autor pôsobí ako vysokoškolský pedagóg na Univerzite Komenského Bratislave, Fakulta ekonomických a sociálnych vied, Ústav aplikovanej psychológie. Vo svojom výskume sa venuje mediácii, riešeniu konfliktov a krízovej komunikácii.

Author works as a university lecturer at the Comenius University in Bratislava, Faculty of Economic and Social Sciences, Department of Applied Psychology. His research interests include mediation, conflict resolution and crisis communication.

Abstract

Supervision in mediation is a process that involves the professional support and guidance of mediators in resolving conflicts. This process is key to ensuring the quality of mediation and the professional development of mediators. Supervision provides a space for mediators to reflect, share experiences and receive feedback from experienced practitioners. The aim is to increase the effectiveness of their work, deepen their communication and facilitation skills and ensure that they act in accordance with ethical standards. Supervision also helps mediators to identify and address emotional or psychological challenges that may be affecting their performance. In supervision, attention is paid not only to the handling of specific cases, but also to the strategic development of mediation skills and the maintenance of professional standards. Key words: mediation, supervision, conflict, coaching, ethics

Abstrakt

Supervízia v mediácii je proces, ktorý zahŕňa odbornú podporu a vedenie mediátorov pri riešení konfliktov. Tento proces je kľúčový pre zabezpečenie kvality mediácie a profesionálneho rozvoja mediátorov. Supervízia poskytuje mediátorom priestor na reflexiu, zdieľanie skúseností a získavanie spätnej väzby od skúsených odborníkov. Cieľom je zvýšiť efektívnosť ich práce, prehĺbiť ich komunikačné a facilitačné zručnosti a zabezpečiť, aby postupovali v súlade s etickými normami. Supervízia tiež pomáha mediátorom identifikovať a riešiť emocionálne alebo psychologické výzvy, ktoré môžu vplyvať na ich výkon. V rámci supervízie sa venuje pozornosť nielen riešeniu konkrétnych prípadov, ale aj strategickému rozvoju mediačných zručností a udržiavaniu profesionálnych štandardov.

Kľúčové slová: mediácia, supervízia, konflikt, koučing, etika

¹ Adresa pracoviska: PhDr. Bc. Ernest Kováč, PhD., MBA, LL.M., Univerzita Komenského Bratislava, Fakulta ekonomických a sociálnych vied, Ústav aplikovanej psychológie, Mlynské luhy 4, 821 05 Bratislava
E-mail: ernest.kovac@fses.uniba.sk

Úvod

Supervízia v mediácii je novým a dynamicky sa rozvíjajúcim aspektom v oblasti riešenia konfliktov. Táto oblasť, ktorá sa v posledných rokoch stáva čoraz významnejšou, prináša nové perspektívy a prístupy k mediácii, ktoré reflektujú súčasné potreby a výzvy. V tomto kontexte je supervízia chápaná ako esenciálny komponent, ktorý môže zásadne ovplyvniť kvalitu a efektívnosť mediácie.

V posledných desaťročiach sa mediácia stala neoddeliteľnou súčasťou právnych, sociálnych a psychologických služieb. Tento vývoj je dôsledkom rastúceho uznania mediácie ako efektívneho nástroja na riešenie konfliktov, ktorý ponúka alternatívu k tradičným súdnym procesom. Mediácia poskytuje platformu pre konštruktívny dialóg medzi stranami v konflikte, čím umožňuje dosiahnuť vzájomne prijateľné riešenia a minimalizovať negatívne dopady konfliktov.

Zvýšený záujem o mediáciu so sebou prináša aj zvýšenú potrebu efektívneho riadenia a podpory mediátorov. Mediátori sú vystavení rôznym druhom konfliktov, ktoré môžu byť emocionálne náročné a komplexné. Preto je nevyhnutné, aby mali prístup k zdrojom podpory, ktoré im umožnia zvládať tieto výzvy a zároveň si udržať vysokú úroveň profesionálneho výkonu. Supervízia sa v tomto kontexte javí ako kriticky dôležitý nástroj.

V poslednom desaťročí sme svedkami nárastu záujmu o mediáciu ako alternatívny spôsob riešenia sporov. Tento trend je čiastočne dôsledkom rastúcej nespokojnosti s tradičnými súdnymi procesmi, ktoré sú často časovo náročné, finančne nákladné a emocionálne vyčerpávajúce. Mediácia ponúka flexibilnejší a menej formálny prístup, ktorý môže byť zvlášť užitočný v prípadoch, kde je dôležité zachovať alebo obnoviť vzťahy medzi stranami. Sú to práve tieto charakteristiky, ktoré prispievajú k rastúcej popularite mediácie medzi jednotlivcami, podnikmi a dokonca aj verejnými inštitúciami.

Táto zvýšená popularita mediácie zároveň prináša so sebou aj nové výzvy. Jednou z najvýznamnejších je potreba efektívneho riadenia a podpory mediátorov. Mediátori sú odborníci, ktorí sa stretávajú s rôznymi druhmi konfliktov. Tieto konflikty môžu byť veľmi rôznorodé, od rodinných sporov a pracovných konfliktov až po zložité obchodné spory a medzinárodné konflikty. Každý z týchto typov konfliktov so sebou prináša svoje vlastné špecifické výzvy a nároky.

Supervízia v mediácii predstavuje proces, v rámci ktorého skúsený a kvalifikovaný supervízor poskytuje podporu, vedenie a hodnotenie práce mediátora. Tento proces je zameraný na zvyšovanie kvality mediácie, profesionálny rozvoj mediátora a zaisťovanie dodržiavania etických a odborných štandardov. Supervízia môže prebiehať individuálne alebo v skupinách a zahŕňa reflexiu na konkrétne prípady, techniky a prístupy, ktoré mediátor používa.

Z vedeckého hľadiska je supervízia v mediácii považovaná za kľúčový prvok, ktorý prispieva k efektívnosti a úspešnosti mediačného procesu. Podľa teórie učenia a profesionálneho rozvoja, supervízia poskytuje mediátorom príležitosť na kontinuálne vzdelávanie a zlepšovanie svojich zručností prostredníctvom spätnej väzby a reflexie.

Vymedzenie pojmu supervízia

Termín „supervízia“ je odvodený z dvoch latinských komponentov – „super“, ktorý implikuje nadradenosť, excelenciu či nadpriemernosť, a „vízia“, čo môže znamenať zjavenie, vidinu, ako aj poetickú imagináciu alebo prorocké vnímanie budúcich udalostí (Bártlová, 2007).

Termín „supervision“ v angličtine zahŕňa koncepty ako dohľad, dozor, kontrola, riadenie a revízia, pričom slovo „supervisor“ odkazuje na úlohy, ako sú dozorca, kontrolór, starosta, revízor či vedúci. Tieto pojmy sú v našom jazykovom prostredí pomerne zriedkavé v uvedenom význame. V kontexte psychoterapie a iných pomáhajúcich profesií však nachádzajú svoje primárne uplatnenie, kde zaisťujú odborné vedenie a podporu v procese poskytovania starostlivosti a intervencií (Oláh, 2005).

Samotná etymológia termínu „supervízia“ naznačuje, že jeho interpretácia môže byť rôznorodá a variabilná. Tento koncept je v odbornej literatúre definovaný viacerými spôsobmi, pričom každá definícia môže reflektovať odlišné aspekty a aplikačné kontexty supervízie. Baštecká (2005) charakterizuje supervíziu ako metódu, ktorá umožňuje pracovníkom identifikovať prekážky v ich komunikácii s klientmi a ponúka prostriedky na prevenciu syndrómu vyhorenia. Michková (2008) tvrdí, že supervízia by mala poskytovať pracovníkom potrebný nadhľad pri riešení profesionálnych otázok a slúži ako kontrolný mechanizmus na zabezpečenie kvality a profesionality ich práce.

Pitnerová (2008) chápe supervíziu ako integrálnu súčasť riadenia ľudských zdrojov a ako celoživotný proces učenia sa, ktorý podporuje rozvoj profesionálnych zručností a kompetencií supervidovaných osôb.

Strieženec (1996) považuje supervíziu za metódu kontinuálneho zvyšovania profesionálnych kompetencií sociálnych pracovníkov, ktorá podporuje ich samostatnosť a zároveň chráni klientov pred nekompetentnými zásahmi. Vaska (2012) dopĺňa, že supervízia pomáha chrániť pracovníkov pred syndrómom vyhorenia a umožňuje optimalizáciu pracovných postupov, poskytuje spätnú väzbu a chráni užívateľov služieb pred zneužitím. Michael Bálint, významný psychoanalytik, zdôrazňuje, že terapeut a jeho vzťah k pacientovi sú kľúčovými prvkami terapeutického procesu. Bálintovský prístup sa zameriava nielen na problém klienta, ale aj na širší kontext životnej situácie pomáhajúceho profesionála (Schavel, 2010).

Podľa Tsuia (2005) existujú rôzne prístupy k definovaniu supervízie, ktoré sa zameriavajú na rôzne aspekty jej aplikácie. Normatívny prístup kladie dôraz na to, čo by supervízia mala byť a aké by mali byť úlohy supervízora. Empirický prístup skúma, čo supervízia a supervízor vlastne robia, zatiaľ čo pragmatický prístup sa zameriava na ciele a úlohy supervízie, popisujúc jej praktické využitie a metódy.

Podľa Vankovej (2023) je fenomén supervízie jedným z mocných nástrojov na verifikovanie správnosti postupov pri práci s klientom, skupinou alebo komunitou. V supervízii ide v prvom momente o medziľudské interakcie s cieľom zlepšiť schopnosť supervidovaného účinnejšie pomáhať ľuďom. Modifikačné procesy supervízie v pomáhajúcich profesiách nestagnovali, ale prešli určitým svojim prirodzeným vývojom až po súčasnosť. Supervízia v rannom štádiu bola doménou psychológov najmä plne využívaná v psychoterapii. Postupne sa však supervízia transformovala do rôznych oblastí v pomáhajúcich profesiách.

V súhrne s uvedenými perspektívami, Schavel (2010) považuje supervíziu za nástroj, ktorý vytvára podmienky pre profesionálny rozvoj, vzdelávanie a odborný rast zamestnancov v pomáhajúcich profesiách, pričom prispieva aj k sebapoznaniu v záujme zlepšenia kvality práce s ľuďmi.

Supervízia pomáha zaistiť, aby mediátori poskytovali vysokokvalitné služby a dodržiavali štandardy praxe. Mediátori získavajú nové poznatky a zručnosti, ktoré môžu aplikovať vo svojej praxi, čo prispieva k ich profesionálnemu rastu. Prostredníctvom supervízie môžu mediátori získať emocionálnu podporu, ktorá je dôležitá pre prevenciu profesionálneho vyhorenia. Supervízia zabezpečuje, že mediátori pracujú v súlade s etickými normami a princípmi, čo je zásadné pre dôveryhodnosť a integritu mediačného procesu. Proces supervízie podporuje reflexiu a sebareflexiu mediátora, čo vedie k lepšiemu pochopeniu ich vlastných reakcií a rozhodnutí v rámci mediácie.

Supervízia v mediácii je neoddeliteľnou súčasťou profesionálnej praxe, ktorá prispieva k zvyšovaniu efektivity mediátorov, zaisťovaniu kvality mediačných služieb a podpore ich etického a profesionálneho rastu.

Rozdiely medzi supervíziou a koučingom

Supervízia a koučing sú dve odlišné, hoci niekedy prekrývajúce sa prístupy k profesionálnemu rozvoju a podpore. Obe metódy majú svoje špecifické ciele, postupy a oblasti použitia, ktoré ich odlišujú.

	Supervízia	Koučing
cieľ	zabezpečenie vysokej kvality práce a dodržiavanie etických a odborných štandardov. Supervízia sa zameriava na reflexiu a hodnotenie konkrétnych prípadov, techník a prístupov, ktoré mediátor používa.	je orientovaný na osobnostný a profesionálny rozvoj jednotlivca. Pomáha klientovi definovať a dosiahnuť jeho osobné a profesionálne ciele, rozvíjať potenciál a zlepšovať výkon.
zameranie	Supervízia je orientovaná na proces a obsah práce jednotlivca, vrátane jeho profesionálneho rastu a rozvoja. Zahŕňa reflexiu na konkrétne prípady a poskytovanie spätnej väzby.	Koučing sa viac zameriava na budúcnosť a na riešenie konkrétnych problémov či dosahovanie cieľov. Zameriava sa na rozvoj zručností, kompetencií a sebaúcty klienta.
proces	Supervízia zahŕňa pravidelné stretnutia, kde supervízor a supervidovaný diskutujú o konkrétnych prípadoch a reflektujú na prácu supervidovaného. Tento proces môže byť individuálny alebo skupinový.	Koučing sa zvyčajne uskutočňuje formou individuálnych stretnutí medzi koučom a koučovaným. Proces zahŕňa stanovenie cieľov, identifikáciu prekážok a vývoj stratégií na dosiahnutie týchto cieľov.
metódy	Používa sa analýza prípadov, reflexia na prax, poskytovanie spätnej väzby a hodnotenie dodržiavania etických štandardov.	Používajú sa techniky ako aktívne počúvanie, kladenie otázok, poskytovanie podpory a motivácie, vizualizácia cieľov a akčné plány.
role	Supervízor je zvyčajne skúsený odborník v danej oblasti, ktorý má autoritu a zodpovednosť za hodnotenie a vedenie	Kouč je facilitátor, ktorý podporuje koučovaného v dosahovaní jeho



	supervidovaného. Supervízor poskytuje odborné usmernenie a podporu.	cieľov. Kouč nemá autoritu hodnotiť, ale skôr podporuje a motivuje.
zodpovednosti	Supervízor je zodpovedný za zabezpečenie kvality práce supervidovaného, poskytovanie spätnej väzby a pomoc pri riešení etických dilemat.	Kouč je zodpovedný za vedenie procesu koučingu, podporu koučovaného v stanovovaní a dosahovaní cieľov a poskytovanie nástrojov na osobný a profesionálny rozvoj.

Tabuľka 1 - Rozdiely medzi supervíziou a koučingom

Zdroj: Vlastné spracovanie

Supervízia a koučing môžu mať určité spoločné prvky, ich základné rozdiely spočívajú v cieľoch, zameraní, procesoch a rolách jednotlivých účastníkov. Supervízia sa zameriava na reflexiu a hodnotenie profesionálnej praxe, zatiaľ čo koučing sa sústreďuje na podporu a rozvoj individuálnych schopností a dosahovanie konkrétnych cieľov.

Porovnanie koučingu a supervízie je dôležité z viacerých dôvodov. Obidve disciplíny sa zaoberajú rozvojom jednotlivcov, no každá z nich má odlišné prístupy, ciele a metodológie. Tým, že ich porovnáme, môžeme lepšie pochopiť, kedy a ako ich efektívne využiť v praxi. Koučing sa zameriava predovšetkým na podporu klientov pri dosahovaní ich cieľov a zlepšovaní osobného alebo profesionálneho výkonu. Je orientovaný na budúcnosť a riešenia, pričom kouč pomáha klientovi objaviť jeho vlastný potenciál (Stanier, 2004).

Na druhej strane, supervízia je proces, ktorý sa viac zameriava na reflexiu a analýzu profesionálnej praxe, často v kontexte psychoterapie, sociálnej práce alebo manažmentu. Supervízia pomáha profesionálom zlepšiť ich praktické zručnosti, etické rozhodovanie a emocionálnu odolnosť.

Porovnanie oboch prístupov umožňuje identifikovať ich silné a slabé stránky a prispôbiť ich použitie konkrétnym potrebám klienta alebo organizácie. Navyše, jasné porozumenie rozdielov môže viesť k lepšiemu vzdelávaniu a odbornému rozvoju v oboch oblastiach (Hawkins, Shohet, 2004).

Nielen mediátori potrebujú supervíziu, ale aj koučovia. Supervízia umožňuje koučom reflektovať svoju prax, analyzovať prípady a zlepšovať svoje koučovacie zručnosti. Pomáha im lepšie porozumieť dynamike vzťahu s klientom a identifikovať oblasti, kde môžu zlepšiť svoju efektivitu. Kouči sa môžu stretnúť s etickými dilemami alebo náročnými situáciami počas svojej práce. Supervízia poskytuje priestor na diskusiu o takýchto otázkach a pomáha koučom nájsť eticky správne riešenia. Pravidelná supervízia podporuje kontinuálny profesionálny rozvoj kouča. Pomáha koučom aktualizovať ich znalosti, získať nové perspektívy a udržať si vysoký štandard praxe. Supervízia poskytuje koučom podporu a pomáha im lepšie porozumieť vlastným reakciám a emóciám, ktoré môžu ovplyvňovať ich prístup k práci s klientmi. Pravidelná supervízia môže pomôcť koučom zvládať stres a predchádzať vyhoreniu, ktoré môže vzniknúť v dôsledku intenzívnej práce s klientmi.

Mediátori sú vystavení rôznym druhom konfliktov, ktoré môžu byť emocionálne náročné a komplexné. Práca mediátora je mimoriadne náročná nielen z odborného, ale aj z emocionálneho hľadiska. Konflikty, ktoré mediátori riešia, často zahŕňajú vysokú mieru emočného napätia, osobných zranení a zložitých interpersonálnych dynamík. Tieto aspekty môžu byť pre mediátora mimoriadne vyčerpávajúce a stresujúce. Napríklad v rodinných

sporoch môže ísť o riešenie otázok detskej starostlivosti, rozdelenia majetku alebo dokonca domáceho násilia. V obchodných sporoch môže byť v hre významné finančné riziko a obchodné reputácie.

Vzhl'adom na tieto faktory je nevyhnutné, aby mali mediátori k dispozícii adekvátne zdroje a nástroje, ktoré im umožnia efektívne zvládať tieto emocionálne náročné situácie. Bez takejto podpory môžu mediátori rýchlo vyhoriieť, čo nielenže negatívne ovplyvňuje ich osobné zdravie a pohodu, ale môže tiež viesť k poklesu kvality ich profesionálneho výkonu.

Preto je nevyhnutné, aby mali prístup k zdrojom podpory, ktoré im umožnia zvládať tieto výzvy a zároveň si udržať vysokú úroveň profesionálneho výkonu.

Jedným z kľúčových aspektov podpory mediátorov je poskytovanie pravidelnej a kvalitnej supervízie. Supervízia v kontexte mediácie zahŕňa systematický a štruktúrovaný proces, v ktorom skúsený supervízor poskytuje podporu, vedenie a spätnú väzbu mediátorovi. Tento proces môže zahŕňať analýzu konkrétnych prípadov, diskusiu o emocionálnych a etických aspektoch mediácie, ako aj poskytovanie praktických rád a techník.

Okrem supervízie je dôležité, aby mediátori mali prístup aj k ďalším formám podpory, ako sú odborné školenia, workshopy, peer review skupiny a psychologická podpora. Odborné školenia a workshopy môžu mediátorom poskytnúť nové nástroje a techniky, ktoré môžu byť užitočné pri riešení komplexných prípadov. Peer review skupiny umožňujú mediátorom zdieľať svoje skúsenosti a učiť sa jeden od druhého, čo môže byť veľmi cenné pre ich profesionálny rozvoj. Psychologická podpora môže mediátorom pomôcť zvládať stres a emocionálne vyčerpávajúce situácie, čím prispieva k ich celkovej pohode a udržaniu vysokej úrovne výkonu.

Supervízia je kľúčovým nástrojom, ktorý môže zohrávať rozhodujúcu úlohu pri podpore mediátorov. Pravidelná supervízia umožňuje mediátorom reflektovať na svoju prácu, identifikovať oblasti na zlepšenie a získať cennú spätnú väzbu od skúsených profesionálov. Tento proces môže tiež pomôcť mediátorom identifikovať a riešiť emocionálne a psychologické výzvy, ktoré môžu vzniknúť v dôsledku ich práce.

Supervízia tiež prispieva k udržaniu vysokých štandardov profesionálnej praxe, čo je kľúčové pre dôveryhodnosť a efektívnosť mediácie ako alternatívneho spôsobu riešenia sporov. V konečnom dôsledku je cieľom supervízie zabezpečiť, aby mediátori boli schopní poskytovať kvalitné a efektívne služby, ktoré budú prínosom pre všetky zúčastnené strany.

Zvýšený záujem o mediáciu teda prináša nielen nové príležitosti, ale aj významné výzvy, ktoré je potrebné riešiť prostredníctvom efektívneho riadenia a podpory mediátorov. Supervízia, odborné školenia, peer review skupiny a psychologická podpora sú len niektoré z nástrojov, ktoré môžu prispieť k tomu, aby mediátori boli schopní zvládať emocionálne a odborné nároky svojej práce a zároveň si udržiavať vysokú úroveň profesionálneho výkonu.

Supervízia je systematický a štruktúrovaný proces poskytovania spätnej väzby a podpory mediátorom. Tento proces zahŕňa pravidelné stretnutia medzi mediátorom a supervízorom, kde sa preberajú konkrétne prípady, metódy a techniky mediácie, ako aj osobné a profesionálne výzvy, s ktorými sa mediátor stretáva. Supervízor môže poskytnúť cenné rady a usmernenia, ktoré pomáhajú mediátorovi zlepšiť jeho prístup a techniky, a tým prispievajú k zvýšeniu kvality mediácie.

Jedným z hlavných prínosov supervízie je podpora profesionálneho rozvoja mediátorov. Prostredníctvom reflexie a analýzy vlastnej praxe môžu mediátori identifikovať oblasti, v

ktorých majú priestor na zlepšenie, a pracovať na rozvoji svojich schopností a zručností. Supervízia taktiež poskytuje platformu pre kontinuálne vzdelávanie a aktualizáciu znalostí, čo je zvlášť dôležité v dynamicky sa meniacej oblasti, akou je mediácia.

Zabezpečenie etických štandardov v praxi je ďalším kľúčovým aspektom supervízie. Mediátori sú povinní dodržiavať prísne etické normy, ktoré zabezpečujú spravodlivý a čestný proces mediácie. Supervízia umožňuje monitorovať dodržiavanie týchto noriem a poskytovať podporu mediátorom v prípade, že sa stretávajú s etickými dilemami. Tým sa zabezpečuje, že mediácia prebieha v súlade s najvyššími profesionálnymi a etickými štandardmi.

Vzhľadom na všetky uvedené aspekty je zrejmé, že supervízia v mediácii predstavuje kľúčový prvok na ceste k profesionálnej excelentnosti a udržateľnosti mediácie ako efektívneho nástroja riešenia konfliktov. Zvyšovanie kvality mediácie, podpora profesionálneho rozvoja mediátorov a zabezpečenie etických štandardov sú ciele, ktoré sa stávajú dosiahnuteľnými vďaka systematickému a štruktúrovanému prístupu, ktorý supervízia predstavuje.

Etika v supervízii

Supervízor by mal byť erudovaný odborník v danej oblasti, ktorý vyniká vysokou mierou empatickej rezonancie, autenticitou, úctou, zanietením, otvorenosťou a flexibilitou. Kompetentný supervízor je vybavený rozsiahlymi poznatkami a konkrétnosťou vo svojich prejavoch, pričom disponuje bohatými skúsenosťami. Jeho pedagogický prístup je optimalizovaný pre rôzne úrovne zdatnosti, od začiatočníkov po pokročilých, a zahŕňa schopnosť stanoviť jasné ciele a aplikovať techniky spätnej väzby počas supervíznych sedení. Kvalitný supervízor by mal byť podporujúci a nie prehnane kritický, rešpektovať začínajúcich profesionálov a vyhnúť sa transformácii supervíznych skúseností na psychoterapeutické intervencie. Etika skúma ako činnosť tak aj vzťahy a aj názory ľudí (Kováč, E. 2010).

Supervízor a supervidovaný by mali zdieľať konvergentné filozofické postoje k prístupu ku klientovi a riešeniu jeho problémov. Ideálny supervízor vykazuje voči ostatným rešpekt, konkrétnosť, pravdivosť, empatiu a určitú mieru sebaodhalenia vo vzťahu k supervidovanému. Prevažná väčšina supervízorov sa líši predovšetkým spôsobom a frekvenciou, akou tieto vlastnosti demonštrujú (Oláh et al., 2009).

Podľa Oláha et al. (2009) supervízny vzťah zahrnuje základné aspekty vedenia, učenia a poradenstva, ktoré sa aplikujú aj v rámci praktického sprevádzania a poradenstva pracovníkov. Tieto aspekty sú tiež používané supervízorom v interakcii s klientom a praktikantom, pričom sa kladie dôraz na špecifický pohľad na človeka. Cieľom supervízora je umožniť supervidovanému osamostatniť sa a prispôbiť sa kreatívnym a zodpovedným prístupom k vlastnej práci.

Manipulácia v kontexte mediácie predstavuje významný rizikový faktor pre psycho-sociálne zdravie všetkých zúčastnených strán. Manipulatívne praktiky môžu narušiť integritu mediátorského procesu, ovplyvniť výsledky a spôsobiť dlhodobé negatívne dopady na psychické a sociálne blaho účastníkov.

Podľa odborníkov, ako sú Deutsch, M. a Coleman, P. T. (2006) manipulácia môže viesť k zvýšeniu stresu, úzkosti a nedôvery medzi stranami, čím sa zhoršuje schopnosť riešiť konflikty efektívne a konštruktívne. Táto dynamika môže tiež ohroziť duševné zdravie a sociálne vzťahy, (Svoboda, M., Medzihorský S., Gruber, J., Janáčková L., Surab., M. & Králik,

R. (2024) pretože účastníci môžu pociťovať bezmocnosť a frustráciu, ak sú vystavení neférovým taktikám počas mediácie.

Je zásadné, aby mediátori boli vyškolení v rozpoznávaní a riešení manipulácie v rámci procesu mediácie. Efektívne supervízne mechanizmy a etické usmernenia, ako ich uvádza Waldman, E. (2011) sú kľúčové pre prevenciu manipulatívnych praktík a ochranu psychosociálneho zdravia účastníkov. Tieto opatrenia pomáhajú zabezpečiť, aby mediácia zostala spravodlivým a vyváženým nástrojom na riešenie konfliktov, ktorý podporuje zdravie a pohodu všetkých zúčastnených strán.

Schavel a Tomka (2010) uvádzajú, že v praxi sa môže využívať interný supervízor, ktorý realizuje supervíziu pre svoj vlastný tím a môže pôsobiť ako vedúci tímu. Interný supervízor môže byť aj poverený vedením organizácie na vykonávanie supervízie za predpokladu, že disponuje supervíznou kompetenciou ako odbornou činnosťou. Interný supervízor by mal absolvovať aj povinnú supervíziu s externým supervízorom, čo by mohlo byť označené ako supersupervízia. Externý supervízor je angažovaný z inej organizácie alebo pôsobí ako individuálny odborník v oblasti supervízie (Schavel, Tomka, 2010).

Podľa Hawkinsa a Shoheta (2004) je úlohou supervízora vytvoriť prostredie, v ktorom sa supervidovaný cíti ocenený, chápaný a prijímaný, čo umožňuje klientovi cítiť sa bezpečne a byť otvorený voči výzvam a konštruktívnej kritike. Takáto atmosféra zvyšuje pravdepodobnosť, že klient bude otvorený voči kritickej spätnej väzbe. V prípade, že klient prichádza na supervíziu v stave hnevu, úzkosti či stresu, je dôležité, aby sa cítil dostatočne bezpečne na to, aby mohol tieto pocity otvorene komunikovať a prehodnotiť svoje postupy.

Oláh (2005) pripomína, že každá profesionálna činnosť, predovšetkým v pomáhajúcich profesiách, by mala byť vedená etickými princípmi, ktoré sú často zahrnuté v etických kódexoch rôznych profesijných asociácií a organizácií. Tieto kódexy zahŕňajú opatrenia na zabezpečenie bezpečnosti klienta, ochrany pomáhajúceho profesionála a udržanie profesionálneho statusu supervízie alebo konkrétneho združenia.

Cieľom supervízie mediátorov je predovšetkým podporiť ich profesionálny rozvoj a zabezpečiť kvalitu mediačných služieb. Supervízia umožňuje mediátorom reflektovať vlastné praktiky, identifikovať oblasti pre zlepšenie a rozvíjať schopnosti potrebné na efektívne riešenie konfliktov. Súčasne slúži ako platforma pre etické rozhodovanie a podporuje kontinuálne vzdelávanie, čím prispieva k znižovaniu rizika vyhorenia a zvyšovaniu spokojnosti na pracovisku. Supervízia tiež pomáha mediátorom udržiavať nestrannosť a objektivitu, čím posilňuje ich schopnosť efektívne reagovať na potreby klientov.

Podľa autorov McCorkle, S. a Melanie J. Reese, M. J. (2018) supervízia v mediácii zahŕňa hlavne rozvoj profesionálnych kompetencií mediátorov a zabezpečenie kvality ich práce prostredníctvom štruktúrovaného feedbacku a reflektívnej praxe. Whatling, T. tiež zdôrazňuje, že supervízia je neoddeliteľnou súčasťou profesionálneho rastu mediátorov, ktorá podporuje neustále zlepšovanie ich schopností riešiť konflikty a poskytuje im podporu pri riešení komplexných prípadov.

Pre prax supervízie v mediácii odporúčame:

Supervízia by mala poskytovať priestor na pravidelnú reflexiu mediátorovej praxe. Mediátori by mali byť povzbudzovaní k sebareflexii, aby lepšie porozumeli svojim reakciám a rozhodnutiam v priebehu mediácie.

Supervízia by mala zahŕňať diskusiu o etických otázkach, ktoré môžu vzniknúť počas mediácie. Riešenie etických dilem pomáha mediátorom udržiavať vysoké štandardy profesionalizmu a dôveryhodnosti. Supervízia by mala podporovať kontinuálny profesionálny rozvoj mediátorov. To zahŕňa aktualizáciu poznatkov o mediácii, rozvoj nových zručností a zdieľanie najlepších praktík. Kombinácia individuálnej supervízie a skupinových stretnutí môže byť veľmi efektívna. Individuálna supervízia umožňuje zamerať sa na osobitné potreby mediátora, zatiaľ čo skupinové supervízie podporujú výmenu skúseností a vzájomné učenie. Mediácia môže byť psychicky náročná. Supervízia by mala poskytovať podporu pri zvládaní emočných výziev a pomáhať mediátorom udržiavať emocionálnu rovnováhu. Supervízia by mala byť zameraná na neustále zlepšovanie kvality mediátorskej praxe. Cieľom je zvyšovať efektivitu mediácie, zlepšovať výsledky pre klientov a prispievať k profesionálnemu rozvoju mediátorov.

Vytvorenie bezpečného a dôverného prostredia je kľúčové pre efektívnu supervíziu. Mediátori by mali mať pocit, že môžu otvorene diskutovať o výzvach a úspechoch bez obáv z posudzovania.

Záver

Supervízia v kontexte mediácie je predmetom rozsiahlych diskusií a analýz v oblasti teoretických prístupov a praktických aplikácií. Na základe týchto analýz je zrejmé, že supervízia zohráva kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní kvality a efektívnosti procesov mediácie. Mediácia ako intervenčný proces, má za cieľ riešiť konflikty medzi zúčastnenými stranami spôsobom, ktorý je konštruktívny a prospešný pre všetky strany. V tomto kontexte supervízia poskytuje mediátorom priestor na reflexiu, sebahodnotenie a profesionálny rozvoj, čo výrazne prispieva k ich schopnosti riešiť komplexné konflikty.

Supervízia umožňuje mediátorom hlbšie sa zamyslieť nad svojimi intervenciami a rozhodnutiami. Reflexia, ktorú supervízia ponúka, je základným nástrojom pre profesionálov, ktorí sa usilujú o neustále zlepšovanie svojich zručností a prístupov. Tento proces reflexie môže viesť k významným zmenám v prístupe mediátorov k riešeniu sporov, čo následne podporuje pozitívne výsledky pre všetky zúčastnené strany. Okrem toho, supervízia prispieva k podpore kontinuálneho vzdelávania, čo je nevyhnutné pre udržanie vysokých štandardov v mediácii. Kontinuálne vzdelávanie, podporované supervíziou, je kritické nielen pre rozvoj profesionálnych kompetencií mediátorov, ale aj pre ich etické rozhodovanie. Mediátori sú často konfrontovaní so situáciami, kde je potrebné robiť rozhodnutia, ktoré majú významný dopad na životy jednotlivcov. Supervízia poskytuje platformu, kde môžu mediátori diskutovať o etických dilemách a vyhodnocovať rôzne možnosti riešení v rámci etických noriem.

Integrácia supervízie do mediácie má ďalšie výhody, ktoré prekračujú osobný rozvoj mediátorov. Posilňuje ich schopnosť zachovať objektivitu a nestrannosť, čo je nevyhnutné pre efektívne riešenie konfliktov. Objektivita a nestrannosť sú základné princípy, ktoré zabezpečujú, že mediácia je spravodlivá a vyvážená. Súčasný výskum a prax ukazujú, že

efektívna supervízia môže znížiť riziko vyhorenia mediátorov. Vyhorenie je vážnym rizikom v profesiách, ktoré si vyžadujú intenzívne emočné zapojenie, a supervízia môže poskytnúť potrebnú podporu a vedenie, aby sa tomuto riziku predišlo.

Spokojnosť na pracovisku je ďalším faktorom, ktorý je pozitívne ovplyvnený supervíziou. Mediátori, ktorí sa cítia podporovaní a majú priestor na profesionálny rozvoj, sú zvyčajne spokojnejší so svojou prácou. Táto spokojnosť má priamy dopad na kvalitu poskytovaných služieb, pretože spokojní mediátori sú viac motivovaní a angažovaní v svojom povolání. V budúcnosti by sa malo klásť väčší dôraz na implementáciu systematických supervíznych programov v mediácii. Tieto programy by nemali byť len na individuálnej úrovni, ale aj na organizačnej a inštitucionálnej úrovni, čo by prispelo k celkovému posilneniu mediálnych procesov.

Dôkladná supervízia môže slúžiť ako nástroj na zabezpečenie, že mediácia zostane dynamickým a adaptívnym procesom. S meniacimi sa spoločenskými podmienkami a potrebami rôznych komunít je nevyhnutné, aby mediácia reagovala na tieto zmeny efektívne. Supervízia môže podporiť túto adaptabilitu tým, že poskytne mediátorom nástroje a zručnosti potrebné na riešenie nových výziev. Týmto spôsobom môže supervízia zabezpečiť, že mediácia bude schopná efektívne reagovať na potreby všetkých zúčastnených strán a udržať si svoju relevantnosť a účinnosť.

Tento článok odporúčala na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:

PhDr. Katarína Vaňková, PhD.

Použitá literatúra

1. BAŠTECKÁ, B.: 2005. *Terénny krizová práca*. Praha. Grada. 2005. 300 s. ISBN 802-470-708X
2. BÄRTLOVÁ, E.: 2007. *Supervize v sociální práci*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Fakulta sociálně ekonomická. 2007. 62 s. ISBN 978-807-0449 523
3. DEUTSCH, M., COLEMAN, P. T. MARCUS, E. C.: 2006. *The Handbook of Conflict Resolution: Theory and Practice*. Jossey-Bass Inc Pub. 2006. 940 s. ISBN 978-0787980580
4. HAWKINS, P. – SHOHET, R.: 2004. *Supervize v pomáhajících profesích*. 1.vyd., Praha: Portál, 2004. 208 s. ISBN 80-7178-715-9.
5. KADUSHIN, A. – HARKNESS, D.: 2014. *Supervision in social work*. New York: Columbia University Press, 2014. ISBN 978-0-231-52539-8.
6. McCORKLE, S., Melanie J. REESE, M. J.: 2018. *Mediation Theory and Practice*. SAGE Publications. 2018. 272 s. ISBN: 978-1506363547
7. KOVÁČ, E.: 2024. *Mediácia - rodina - legislatíva*. 1 vyd. Bratislava: Inštitút vzdelávania a osobnostného rozvoja, 2024. 304 s. ISBN 978-80-974773-0-1
8. KOVÁČ, E.: 2021. *Lektorské a komunikačné zručnosti*. 1 vyd. Bratislava: Akadémia humanitných a medzikultúrnych štúdií Edith Steinovej, 2021. 260 s. ISBN 978-80-973898-4-0
9. KOVÁČ, E.: 2010. *Etický kódex mediátora*. In. *Súčasnosť a perspektívy probácie a mediácie*. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Prešov: Prešovská univerzita. 2010. ISBN 978-80-555-0162-8
10. MICHKOVÁ, A.: 2008. *Supervize*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotněsociální fakulta. 2008. 106 s. ISBN 978-80-7394-145-1
11. OLÁH, M.: 2005. *Supervízia v sociálnej práci – jej filozofia, formy, školy, ciele a súčasný stav*. Prešov: Prešovská univerzita, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2005. 85 s. ISBN 80-8068-307-7



12. OLÁH, M. – SCHAVEL, M. – ONDRUŠOVÁ, Z. – NAVRÁTIL, P.: 2009. *Sociálna práca – vybrané kapitoly z dejín, teórie a metód sociálnej práce*. Bratislava: VŠZaSP sv. Alžbety. 2009. 228 s. ISBN 80-969449-6-7
13. PITNEROVÁ, D.: 2008. *Management sociálnej práce*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2008. 78 s. ISBN 978.80-244-2012-7
14. SCHAVEL, M.: 2010. *Supervízia v sociálnej práci pre sociálnych pracovníkov*. Bratislava: VŠZaSP sv. Alžbety, 2010. ISBN 978-80-89392-18-6
15. SCHAVEL, M. – TOMKA, M.: 2010. *Základy supervízie a supervízia v praktickej výučbe v sociálnej práci*. Bratislava: VŠZaSP sv. Alžbety, 2010. ISBN 978-80-89271-87-0
16. STANIER, B. M.: 2004. *Coaching and Mentoring: How to Develop Top Talent and Achieve Stronger Performance*. Harvard Business Review Press. 2004. ISBN 978-1591394358
17. STRIEŽENEC, Š.: 1999. *Úvod do sociálnej práce*. Trnava. 1999. 213 s. ISBN 80-967589 6-9
STRIEŽENEC, Š.: *Slovník sociálneho pracovníka*. 1996. Trnava: Vydavateľstvo AD. 255 s. ISBN 80-967589-0-X
18. SVOBODA, M., MEDZIHORSKÝ S., GRUBER, J., JANACKOVA L., SURAB., M. & Králik, R.: (2024) *Manipulation as a Risk Factor for Psycho-Social health*. Acta Missiologica, 18(1), 43 – 54.
19. TSUI, M.: 2005. *Social work supervision: contexts and concepts*. California: SAGE Publications, 178 s. ISBN 978-145-22220-04
20. VANKOVÁ, K.: 2023. *Cesta profesionality začínajúcich supervízorov v sociálnej práci*. Nitra. UKF FSVaZ. 2023. *Pomáhajúce profesie*. ISSN 2730-1214, Roč. 6, č. 1 (2023), s. 50-65
21. VASKA, L.: 2012. *Teoretické aspekty supervízie začínajúcich sociálnych pracovníkov*. Bratislava: IRIS, 2012. ISBN 978-80-89238-70-5
22. VASKA, L. – ČAVOJSKÁ, K.: 2012. *Supervízia u začínajúcich profesionálov vo výkone sociálnej práce: výskumná správa*. Bratislava: IRIS – Vydavateľstvo a tlač, s. r. o., 2012. 111 s.
23. Waldman, E.: 2011. *Mediation Ethics: Cases and Commentaries*. Jossey-Bass. 2011. 464 s. ISBN 978-0787995881
24. Whatling, T.: 2012. *Mediation Skills and Strategies: A Practical Guide*. Jessica Kingsley Pub. 2012. 176 s. ISBN: 978-1849052993

Mladá veda

Young Science

ISSN 1339-3189